

Avaldatud eesti keeles: jaanuar 2017
Jõustunud Eesti standardina: aprill 2016

See dokument on EVS-i poolt loodud eelvaade

KESKKONNAJUHTIMISSÜSTEEMID
Üldised juhised rakendamiseks

Environmental management systems
General guidelines on implementation
(ISO 14004:2016)

EESTI STANDARDI EESSÕNA

See Eesti standard on

- Euroopa standardi EN ISO 14004:2016 ingliskeelse teksti sisu poolest identne tõlge eesti keelde ja sellel on sama staatus mis jõustumisteate meetodil vastuvõetud originaalversioonil. Tõlgenduserimeelsuste korral tuleb lähtuda ametlikes keeltes avaldatud tekstidest;
- jõustunud Eesti standardina inglise keeles aprillis 2016;
- eesti keeles avaldatud sellekohase teate ilmumisega EVS Teataja 2017. aasta jaanuarikuu numbris.

Standardi tõlke koostamise ettepaneku on esitanud tehniline komitee EVS/TK 33 „Juhtimissüsteemid ja vastavushindamine“, standardi tõlkimist on korraldanud Eesti Standardikeskus.

Standardi on tõlkinud OÜ TJO Konsultatsioonid, standardi on heaks kiitnud EVS/TK 33.

Euroopa standardimisorganisatsioonid on teinud Euroopa standardi EN ISO 14004:2016 rahvuslikele liikmetele kättesaadavaks 02.03.2016. **Date of Availability of the European Standard EN ISO 14004:2016 is 02.03.2016.**

See standard on Euroopa standardi EN ISO 14004:2016 eestikeelne [et] versioon. Teksti tõlke on avaldanud Eesti Standardikeskus ja sellel on sama staatus ametlike keelte versioonidega. **This standard is the Estonian [et] version of the European Standard EN ISO 14004:2016. It was translated by the Estonian Centre for Standardisation. It has the same status as the official versions.**

Tagasisidet standardi sisu kohta on võimalik edastada, kasutades EVS-i veebilehel asuvat tagasiside vormi või saates e-kirja meiliaadressile standardiosakond@evs.ee.

ICS 13.020.10

Standardite reprodutseerimise ja levitamise õigus kuulub Eesti Standardikeskusele

Andmete paljundamine, taastekitamine, kopeerimine, salvestamine elektroonsesse süsteemi või edastamine ükskõik millises vormis või millisel teel ilma Eesti Standardikeskuse kirjaliku loata on keelatud.

Kui Teil on küsimusi standardite autorikaitse kohta, võtke palun ühendust Eesti Standardikeskusega: Koduleht www.evs.ee; telefon 605 5050; e-post info@evs.ee

EUROOPA STANDARD
EUROPEAN STANDARD
NORME EUROPÉENNE
EUROPÄISCHE NORM

EN ISO 14004

March 2016

ICS 13.020.10

Supersedes EN ISO 14004:2010

English Version

Environmental management systems - General guidelines on implementation (ISO 14004:2016)

Systèmes de management environnemental - Lignes
directrices générales pour la mise en application
(ISO 14004:2016)

Umweltmanagementsysteme - Allgemeiner Leitfadens
über Grundsätze, Systeme und unterstützende
Methoden (ISO 14004:2016)

This European Standard was approved by CEN on 1 March 2016.

CEN members are bound to comply with the CEN/CENELEC Internal Regulations which stipulate the conditions for giving this European Standard the status of a national standard without any alteration. Up-to-date lists and bibliographical references concerning such national standards may be obtained on application to the CEN-CENELEC Management Centre or to any CEN member.

This European Standard exists in three official versions (English, French, German). A version in any other language made by translation under the responsibility of a CEN member into its own language and notified to the CEN-CENELEC Management Centre has the same status as the official versions.

CEN members are the national standards bodies of Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, Former Yugoslav Republic of Macedonia, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey and United Kingdom.

EUROPEAN COMMITTEE FOR STANDARDIZATION
COMITÉ EUROPÉEN DE NORMALISATION
EUROPÄISCHES KOMITEE FÜR NORMUNG

CEN-CENELEC Management Centre: Avenue Marnix 17, B-1000 Brussels

SISUKORD

EUROOPA EESSÕNA	4
SISSEJUHATUS	5
1 KÄSITLUSALA	8
2 NORMIVIITED	8
3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED	8
3.1 Organisatsiooni ja eestvedamisega seonduvad terminid	8
3.2 Planeerimisega seonduvad terminid	9
3.3 Toe ja toimimisega seonduvad terminid	11
3.4 Tulemuslikkuse hindamise ja parendamisega seonduvad terminid	12
4 ORGANISATSIOONI KONTEKST	14
4.1 Organisatsiooni ja selle konteksti mõistmine	14
4.2 Huvipoolte vajaduste ja ootuste mõistmine	17
4.2.1 Üldist	17
4.2.2 Asjakohaste huvipoolte kindlaksmääramine	17
4.2.3 Asjakohaste huvipoolte asjakohaste vajaduste ja ootuste kindlaksmääramine	17
4.2.4 Vastavuskohustuste kindlaksmääramine	18
4.2.5 Huvipoolte vajaduste ja ootuste kasutamine ja kohaldamine	18
4.3 Keskkonnajuhtimissüsteemi käsitusala kindlaksmääramine	19
4.4 Keskkonnajuhtimissüsteem	19
4.4.1 Üldist	19
4.4.2 Keskkonnajuhtimissüsteemi sisseseadmine, elluviimine, toimivana hoidmine ja järjepidev parendamine	20
5 EESTVEDAMINE	21
5.1 Eestvedamine ja pühendumus	21
5.2 Keskkonnaalased juhtpõhimõtted	22
5.3 Organisatsioonisiselised rollid, kohustused ja volitused	24
6 PLANEERIMINE	25
6.1 Riskide ja võimaluste käsitlemisele suunatud tegevused	25
6.1.1 Üldist	25
6.1.2 Keskkonnaaspektid	28
6.1.3 Vastavuskohustused	33
6.1.4 Tegevuste planeerimine	34
6.2 Keskkonnaalased eesmärgid ja nende saavutamise planeerimine	35
6.2.1 Üldist	35
6.2.2 Keskkonnaalaste eesmärkide sisseseadmine	35
6.2.3 Tegevuste kavandamine keskkonnaalaste eesmärkide saavutamiseks	36
6.2.4 Tulemuslikkuse näitajad	36
7 TUGI	37
7.1 Ressursid	37
7.2 Kompetentsus	38
7.3 Teadlikkus	40
7.4 Teabevahetus	40
7.4.1 Üldist	40
7.4.2 Sisemine teabevahetus	42
7.4.3 Väline teabevahetus	42
7.5 Dokumenteeritud teave	43
7.5.1 Üldist	43
7.5.2 Koostamine ja kaasajastamine	44

7.5.3	Dokumenteeritud teabe ohjamine	44
8	TOIMIMINE.....	45
8.1	Toimimise planeerimine ja ohjamine.....	45
8.1.1	Üldised suunised: toimimisohe.....	45
8.1.2	Toimimisohe vajaduste tuvastamine.....	45
8.1.3	Toimimisohe sisseadmine.....	47
8.2	Valmisolek hädaolukordadeks ja tegutsemine nende puhul	47
9	TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE	48
9.1	Seire, mõõtmine, analüüs ja hindamine.....	48
9.1.1	Üldist	48
9.1.2	Vastavuse hindamine	49
9.2	Siseaudit.....	51
9.3	Juhtkonnapoolne ülevaatus	52
10	PARENDAMINE.....	53
10.1	Üldist	53
10.2	Mittevastavus ja korrigeeriv tegevus.....	53
10.3	Järjepidev parendamine.....	54
10.3.1	Parendusvõimalused	54
10.3.2	Järjepideva parendamise elluviimine	55
	Lisa A (teatmelisa) Näited tegevuste, toodete ja teenuste ning nendega seonduvate keskkonnaaspektide, mõjude, riskide ja võimaluste ning tegevuste kohta	56
	Lisa B (teatmelisa) Keskkonnajuhtimissüsteemi elluviimise etapiviisiline lähenemisviis (ISO 14005 põhjal)	63
	Lisa ZA (teatmelisa) Selle Euroopa standardi ja direktiivi 765/2008/EL oluliste nõuete vahelised seosed	65
	Kirjandus.....	66

EUROOPA EESSÕNA

Dokumendi (EN ISO 14004:2016) on koostanud tehniline komitee ISO/TC 207 „Environmental management“.

Euroopa standardile tuleb anda rahvusliku standardi staatus kas identse tõlke avaldamisega või jõustumisteatega hiljemalt 2016. a septembriks ja sellega vastuolus olevad rahvuslikud standardid peavad olema kehtetuks tunnistatud hiljemalt 2016. a septembriks.

Tuleb pöörata tähelepanu võimalusele, et standardi mõni osa võib olla patendiõiguse objekt. CEN [ja/või CENELEC] ei vastuta sellis(t)e patendiõigus(t)e väljaselgitamise või selgumise eest.

See dokument asendab standardit EN ISO 14004:2010.

Standard on koostatud mandaadi alusel, mille on Euroopa Standardimiskomiteele (CEN) andnud Euroopa Komisjon ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon, ja see toetab EL-i direktiivi(de) olulisi nõudeid.

Teave EL-i direktiivi kohta on esitatud teatmelisas ZA, mis on selle dokumendi lahutamatu osa.

CEN-i/CENELEC-i sisereeglite järgi peavad Euroopa standardi kasutusele võtma järgmiste riikide rahvuslikud standardimisorganisatsioonid: Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, Hispaania, Holland, Horvaatia, Iirimaa, Island, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Šveits, Taani, Tšehhi Vabariik, Türgi, Ungari ja Ühendkuningriik

Jõustumisteade

CEN on standardi ISO 14004:2016 teksti muutmata kujul üle võtnud standardina EN ISO 14004:2016.

SISSEJUHATUS

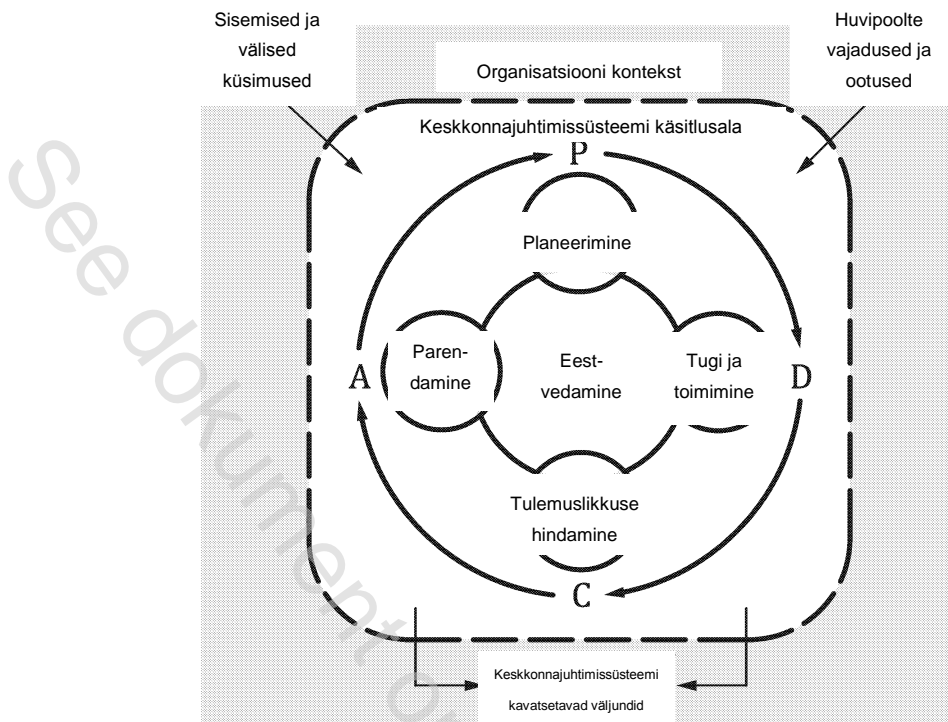
Keskkonna, ühiskonna ja majanduse vahelise tasakaalu saavutamist peetakse ülioluliseks, et rahuldada kaasaja vajadusi kahjustamata seejuures tulevaste põlvkondade võimalust oma vajadusi rahuldada. Jätkusuutlik areng on eesmärk, mille saavutamiseks on vajalik kolme jätkusuutlikkuse samba – keskkonna, ühiskonna ja majanduse – tasakaalustamine.

Nii riiklikud kui ka eraõiguslikud organisatsioonid, suured või väikesed, arenenud või areneva majandusega riikides – kõik nad mõjutavad keskkonda ja samas võib keskkond ka neid mõjutada. Kasvab arusaam sellest, et inimese arengu ja heaolu tingimusteks on meie loodusvarade säilitamine ja kaitsmine, millest sõltub kogu inimtegevus ja tootlikkus. Nõuetekohase keskkonnavalase tulemuslikkuse saavutamine nõuab organisatsiooni pühendumist keskkonnajuhtimissüsteemi süsteemsele lähenemisele ja järjepidevale parendamisele.

Ühiskonna ootused juhivad vajadust inimarengu toetamiseks vajalike ressursside parema juhtimise järele suurema mõjususe, läbipaistvuse ja vastutuse kaudu kõikides organisatsioonides. Kliimamuutus, ressursside ületarbimine, ökosüsteemide seisundi halvenemise ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemine avaldavad ühiskonnale üha kasvavat survet.

Selle rahvusvahelise standardi eesmärk on pakkuda organisatsioonidele juhiseid ühiseks raamistiku loomiseks eesmärgiga sisse seada, ellu viia, toimivana hoida ja järjepidevalt parendada süsteemi, mis toetab paremat keskkonnajuhtimist. See keskkonnajuhtimise raamistik peaks aitama kaasa organisatsiooni pikaajalisele edule ja üldisele jätkusuutlikule arengule. Tugev, usaldusväärne ja toimimiskindel keskkonnajuhtimissüsteem on toodud joonisel 1. See süsteem sisaldab:

- organisatsiooni toimimiskonteksti mõistmist;
- huvitatud isikute asjakohaste, organisatsiooni keskkonnajuhtimissüsteemiga seotud vajaduste ja ootuste kindlaksmääramist ja mõistmist;
- keskkonnavalaste juhtpõhimõtete ja -eesmärkide sisseseadmist ja elluviimist;
- tippjuhtkonnapoolset juhtrolli võtmist keskkonnavalase tulemuslikkuse osas;
- organisatsiooni tegevuste, toodete ja teenuste olulist keskkonnamõju kaasa toovate aspektide tuvastamist;
- keskkonnatingimuste, sealhulgas organisatsiooni mõjutada võivate sündmuste tuvastamist;
- organisatsiooni käsitlemist vajavate riskide ja võimaluste kaalutlemist, kui need on seotud organisatsiooni:
  - keskkonnaaspektidega;
  - vastavuskohustustega;
  - muude teemadega (vt 4.1) ja nõuetega (vt 4.2);
- organisatsiooni ja keskkonna vahelise koostoime alase teadlikkuse suurendamist;
- vastavalt vajadusele toimimisohjete sisseseadmist organisatsiooni oluliste keskkonnaaspektide ja vastavuskohustuste ning käsitlemist vajavate riskide ja võimaluste juhtimiseks;
- keskkonnavalase tulemuslikkuse hindamist ning vastavalt vajadusele parendusmeetmete võtmist.

Joonis 1 — Keskkonnajuhtimissüsteemi mudel selle rahvusvahelise standardi jaoks

Keskkonnajuhtimisele süsteemse lähenemise väljundid võivad anda tippjuhtkonnale kvantitatiivset ja kvalitatiivset teavet, mis võimaldab võtta pikemas perspektiivis edu toovaid informeeritud äriotsuseid ning luua võimalusi jätkusuutlikule arengule kaasa aitamiseks. Keskkonnajuhtimissüsteemi edu sõltub organisatsiooni kõikide tasandite ning funktsioonide pühendumusest, eesotsas juhtkonnaga. Nende võimaluste hulka kuulub:

- keskkonna kaitsmine, sealhulgas kahjulike keskkonnamõjude ennetamine või vähendamine;
- toodete ja teenuste kavandamis-, tootmis-, jaotus-, kasutus- ja hävitamisviisi ohjamine või mõjutamine;
- elutsükliaspekti kasutamine, takistamaks keskkonnamõjude elutsükliäegset tahtmatut mujale nihkumist;
- keskkonnaohutute organisatsiooni turupositsiooni tugevdavate alternatiivide rakendamisest tuleneda võiva majandus- ja tegevustulu saavutamine;
- asjakohastele huvipooltele keskkonnateabe edastamine.

Lisaks täiustatud keskkonnavalasele tulemuslikkusele hõlmavad mõjusa keskkonnajuhtimissüsteemiga seostatavad võimalikud eelised:

- klientidele organisatsioonipoolse tõendatava keskkonnajuhtimise pühendumuse kinnitamist;
- heade avalike ja kogukonnasiseste suhete toimivana hoidmist;
- investori kriteeriumidele vastamist ja kapitalile ligipääsu parendamist;
- kuvandi ja turuosa tugevdamist;
- kuluohje parendamist;
- rahalist vastutust kaasa toovate vahejuhtumite ennetamist;
- sisendmaterjalide ja -energia säilitamist;
- keskkonnasõbralikumate toodete kavandamist;

- lubade ja volituste hankimise hõlbustamist ja nende nõuetele vastamist;
- keskkonnavalase teadlikkuse edendamist organisatsiooniväliste tarnijate ning kõikide organisatsiooni kontrolli all töötavate inimese seas;
- suhete parendamist majandusharu ja valitsuse vahel.

Organisatsioonil on võimalik hallata integreeritud juhtimissüsteemi, mida saab joondada näiteks kvaliteedi-, tervishoiu ja tööohutuse ning keskkonnujuhtimissüsteemidest tulenevate nõuetega. Selline lähenemine annab võimaluse vähendada dubleerimist ja tagab tõhususe.

Kogu selle rahvusvahelise standardi ulatuses on illustreerimiseks toodud näiteid ja lähenemisviise. Need näited ja lähenemisviisid ei ole mõeldud ainukeste võimalustena ning samuti ei sobi need tingimata igale organisatsioonile. Keskkonnujuhtimissüsteemi kavandamisel, elluviimisel või parendamisel peaksid organisatsioonid valida nende oludele vastavaid lähenemisviise. Praktilise abi kastide eesmärk on anda lisateavet selles rahvusvahelises standardis sisalduvate juhiste toetuseks.

1 KÄSITLUSALA

See rahvusvaheline standard annab juhised tugeva, usaldusväärse ja toimimiskindla keskkonnajuhtimissüsteemi sisseadmiseks, elluviimiseks, toimivana hoidmiseks ja parendamiseks. Esitatud juhised on mõeldud organisatsiooni jaoks, kelle eesmärk on ohjata oma keskkonnavalast vastutust süstemaatilisel, keskkonnavalase tugisamba jätkusuutlikkusele kaasaaitaval viisil.

See rahvusvaheline standard aitab organisatsioonil saavutada oma keskkonnajuhtimissüsteemis nii keskkonnale, organisatsioonile endale kui ka huvipooltele väärtust loovad kavatsatud tulemused. Organisatsiooni keskkonnavalaste juhtpõhimõtetega kooskõlas sisaldavad need kavatsatud keskkonnajuhtimissüsteemi tulemused järgmist:

- keskkonnavalase tulemuslikkuse tõstmist;
- vastavuskohustuste täitmist;
- keskkonnavalaste eesmärkide saavutamist.

Selles rahvusvahelises standardis sisalduvad juhised aitavad organisatsioonil tugevdada oma keskkonnavalast tulemuslikkust ja võimaldavad keskkonnajuhtimissüsteemi elementidel lõimuda organisatsiooni põhitegevusprotsessiga.

MÄRKUS Ehkki süsteem ei ole mõeldud töötervishoiu ja -ohutuse küsimuste lahendamiseks, võib süsteem ka neid küsimusi käsitleda, kui organisatsioon otsib lõimitud keskkonna- ja töötervishoiu ning tööohutuse juhtimissüsteemi elluviimise võimalust.

See rahvusvaheline standard on kohaldatav kõikidele organisatsioonidele nende suuruselt, tüübist ja olemusest sõltumata ning kohaldub tema tegevuste, toodete ja teenuste keskkonnavalaspektidele, mida organisatsioon saab oma määratluse kohaselt kas ohjata või mõjutada, arvestades elutsükli vaadet.

Selles rahvusvahelises standardis sisalduvaid juhiseid saab kasutada tervikuna või osaliselt keskkonnajuhtimise süsteemse parendamise eesmärgil. Need juhised on mõeldud pakkuma mõistetele ja nõuetele lisaselgitusi.

Kuigi selles rahvusvahelises standardis sisalduvad juhised on kooskõlas ISO 14001 keskkonnajuhtimissüsteemi mudeliga, ei ole need mõeldud ISO 14001 nõuete tõlgendamiseks.

2 NORMIVIITED

Normiviited puuduvad.

3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

Standardi rakendamisel kasutatakse alljärgnevalt esitatud termineid ja määratlusi.

3.1 Organisatsiooni ja eestvedamisega seonduvad terminid

3.1.1

juhtimissüsteem (*management system*)

organisatsiooni (3.1.4) vastastikuses seoses olevate või vastastikust mõju avaldavate elementide kogum juhtpõhimõtete ja *eesmärkide* (3.2.5) ning *protsesside* (3.3.5) sisseadmiseks, et neid eesmarke saavutada

MÄRKUS 1 Juhtimissüsteem võib käsitleda ühte või mitut valdkonda (näiteks kvaliteedi-, keskkonna-, töötervishoiu ja -ohutuse, energia- ning finantsjuhtimine).